Ч. 42. Чернівцї, недїля дня 21. мая (2. червня) 1895. Рочник XI.

БУКОВИНА

Передплата
на „Буковину“ разом з ілюстр. додатком „Недїля“ виносить:
на цїлий рік 10 зр. — кр.
„ чверть року 2 „ 50 „
„ місячно — „ 85 „
для заграницї 15 рублїв або 24 франкїв.
Поодинокі числа по 6 кр. в бюрі ґазет Л. Горовіца в Чернівцях, ул. головна ч.17.

ВИХОДИТЬ:
у вівторок, четвер, суботу і недїлю.

Редакция і Адмінїстрация „Буковини“ находить ся в Чернівцях (ул. Петровича ч. 2), куда всї дописи адресувати належить. — Бюро редакциї отворене щодня від 8. рано до 8. вечером.

Пропащі Русини угорскі.

III.

Правда! в угорскій Руси, як і у нас, інтелїґенция вийшла з хлопского коріня; так само там, як у нас, сьвященичі родини становлять головну масу інтелїґенциї, а сьвітских осьвічених людий руского обряду є тілько невеличка горстка; наконець так само там, як і у нас, проявив ся деморалїзуючий вплив москвофільства. Однак на тім схожість кінчить ся.

Угорско-рускі сьвященики і сьвітскі інтелїґенти говорять і в себе дома і в ширшім товаристві тілько по мадярски; читають майже виключно мадярскі ґазети і книжки; приватна а тим більше урядова переписка веде ся тілько по мадярски.

Монахи-Василіяни з Чернечої Гори коло Мункача, котрі запевнюють, що суть „православного духа“ і на знак того носять довжезні бороди, котрі хвалять ся своїми симпатіями до Росиї і нарікають на мадярский гнет — ті монахи помимо того всего розмовляють між собою по мадярски. Парох Мункача, що з „патріотичним посьвяченем“ стереже рускої написи на своїм домі перед мадярскими „посягательствами“, говорить проповіди в церкві по мадярски. Навіть руский язик в низшій Мункачівскій ґімназиї подає ся по мадярски, так що цїла наука руского язика обмежає ся на штуцї читаня і писаня.

Руської мови уживає угорско-руска інтелїґенция тілько тогди, коли говорить до мужика. Після напуючого там погляду, руска бесїда є некультурна і невідповідна для конверзациї в інтелїґентнім товаристві. Деякі попадянки не хотїли зі мною і моїми товаришами розмовляти, бо соромили ся промовити по руски, а ми знов по мадярски не вміли. Попадї і попадянки незнають зовсїм руского письма: анї писати анї навіть читати по руски невміють, хиба лиш по мадярски.

Угорско-рускі сьвященики розмовляють макаронїчною мішаниною угорско-руского діялєкту і церковно-славяньскої мови. В такій мішанинї говорять також проповіди до сїльских парохіян.

В загалї-ж говорять по руски дуже плохо і висловлюють ся з великим трудом: особливо-ж коли розмова зійде на такі річі, котрі виходять поза круг буденного житя, на примір на полїтику або лїтературу, тогди попросту не можливо з ними добре порозуміти ся. Навіть патріоти і письменники угорско-рускі, такі як небіщик ігумен Анатоль Кралїцкий, не володїють рускою мовою. Трафляють ся, правда, одиницї поміж інтелїґенциєю, особливо серед женщин і сьвітских людий, котрі говорять зовсїм поправно простонародним угорско-руским наріччєм, однак таких одиниць небогато. Руских книжок і ґазет не читають угорско-рускі сьвященики майже зовсїм. Одинокий папір, задрукований рускими буквами, якій мож побачити в деякім угорско-рускім попівскім домі — се нуждена, обскурна ґазета церковна „Листокъ“, видавана Е. Фенциком в Порошкові.

Мадяризация угорско-рускої інтелїґенциї нинї вже зовсїм довершена, почалась не дуже давно. Ще в початках сего столїтя угорско-рускі сьвященики та їх родини говорили у себе дома тілько по руски і мало хто з них знав мадярску мову. (Тогди ще урядовою мовою була латиньска а відтак нїмецка).

Єсли якийсь угорско-руский піп здобуде ся на відвагу і говорить у себе дома по руски або пише листи по руски, то такого відважного називають Мадяри нїгілїстом або москальом і роблять єму всякі пакости.

З ЖИТЯ.

(Поучаючі перепаски ґазетні).

Здаєть ся, що можна писати на підставі перепасок ґазетних з адресами поодиноких осіб? Прийде ґазета, здирає ся перепаску і викидає ся єї, бо-ж там нїчого нема і нїчо не повинно бути кромі адреси та почтової марки. Тимчасом такі перепаски у нас бувають нераз дуже поучаючі, а іменно тодї, коли они разом з ґазетою вертають від Русина retour до адмінїстрациї ґазети. Кільканайцять таких поучаючих перепасок подала менї адмінїстрация „Буковини“ зі словами: „Може що з того зробите!“

Гм, може що і зроблю... Попробую.

Вже такий звичай завів ся, що як починає котра ґазета виходити частїйше, то адмінїстрация висилає єї на показ ріжним людям. Бере ся ріжні шематизми, вибирає ся адреси своїх людий і посилає ся їм на показ ґазету, мовляв: „подиви ся, прочитай, і коли до вподоби, то присилай гроші; будемо тебе вчити і бавити через цїлий рік“. Так само зробила в квітни і адмінїстрация „Буковини“. Позбирала адреси — як їй здавало ся — самих народовцїв і післала їм „Буковину“. Звістно, годї знати, чи хто спроможен передплачувати ґазету, чи нї. Незаможної інтелїґенциї у нас богато; не один рад би мати ґазету, та гроший єму не стає на такі „витребеньки“, без котрих вже віденьский робітник не може обійти ся, а американьский тим більше. Не кажемо: „Русин американьский“ не може обійти ся без ґазети, бо звістно, що він і там обходить ся звичайно без того, без чого обходив ся в старім краю. Але иньші робітники то таки держать собі ґазети. У нас же навіть інтелїґенция есть тої думки, що більша ганьба була би, не справити одного гучного празника, нїж обходити ся без часописи цїлий рік. Ну, що зробиш з людьми, у котрих такі поперевертані понятя?

Отже, кажу, післала адмінїстрация „Буковину“ на показ народовцям або таким Русинам, що їх за народовцїв певно мають наші опозиціонїсти, бо звістно, до москвофілїв не були-б ми й удавали ся зі своїм дїлом. Отже доси ішло все гладко. Але-ж до кількох днїв, чи там до тижня, чи до двох, почали декотрі з тих народовцїв звертати „Буковину“. Не було-б в тім нїчого дивного; скрізь так буває, що звертають ґазети ті, котрим она не до вподоби; пише ся на адресї retour — і годї. Але Русин, інтелїґентний Русин, не може видержати, щоби при кождій нагодї не виявити такої своєї прикмети, якої у иньших не наших інтелїґентних людий нема; а іменно, Русин не може обійтись без того, щоб не виявити своєї... своєї... нї, не скажу, чого. Але як би ви самі то назвали?

Отже пише один панотець, народовець, на перепасцї, звертаючи нашу ґазету, такі слова: „Фонетику нїякую непринимаю, такъ якъ то воняєтъ“.

Пише нотар-народовець: „Обратно! Не училъ ся фонетики и не понимаю“. (Нотарем єсть, а читати не потрафить)!

Пише другий сьвященик-народовець: „Подобною правописею, якой уживає „Буковина“ по просту брыджусь“.

Пише третий сьвященик на адресї: „У насъ нѣтъ варьятовъ“.

Два Русини, сьвященик і учитель, зазначують свою рускість на адресах словами: Nu se priimeşte (не приймає ся). Певно думали, що по руски пишуть, бо в волоскій мові і так руских слів безлїч.

Пише иньший сьвященик-народовець: „Счезни лихо злополучноє! Отрекся сатаны и всѣхъ дѣлъ его“. Здає ся, сей панотець покропив навіть нашу ґазету сьвяченою водою, бо на нїй були плями як від води...

Пишуть читальники з Заміхова: „Ми ю (т. є. Буковину) неможымо и неумѣємъ чытати, бо фонетыковъ єстъ пысана“.

Пишуть читальники з Сосниці: „Зрешты члены тов. затвердили, щобы жаднихъ фонетычныхъ часописей непрыйматп!“ О премудрі читальники! Над чим они радять! що їх болить! Як они етимольоґію вміють!

Пише одна читальня „Просьвіти“: Кѣнь безъ фоста, корова безъ рога, свыня безъ вуха най вамъ подобають ся! Мы любымо ѣздытыъ на коняхъ зъ фостамы и любимо письмо зъ нашымъ сьвятымъ ъ, ы и ѣ!“ — Кінь без хвоста, корова без рога, безрога без вуха, чоловік без розуму... ох, як же немило дивити ся на тих калїк!

Пише сьвященник і не підписує ся; думає, що не знаємо, хто він. „Нахільна Редакця вірґана „Буковина“ увї Чернивцях. Базїкаю до шанъібної Редакцї „Буковїні“, що їхнього вір-

Але помимо того, що угорско-руска інтеліґенция є наскрізь змадяризована, то преці є у неї якесь почутє рускости. Однак те почутє є таке слабе, не вироблене, неясне, що нема надії, аби з того щось путнього вийшло, аби з того навіть при сприяючих услівях, розвинув ся якийсь рух національний. Руский патріотизм у Угорских Русинів полягає на привязаню до руского обряду, на утаєній симпатиї до Росиї і на тихім, ледви чутнім наріканю на мадярский гнет. Наші забескидскі співплеменники зросли ся з поглядом, що гр. кат. обряд вичерпує вповні зміст рускої народности: у них той добрий Русин, хто тілько держить ся твердо „рускої віри“.

З рештою угорскі інтеліґентні Русини, як сьвітскі так духовні, не відзначають ся великим засобом інтеліґенциї. Політикою, наукою, літературою інтересують ся дуже мало, а натомість більше дбають про личні вигоди і користи.

Навіть про угорскі політичні відносини і рухи знають небогато; не дивниця, що про справи галицкі немають найменьшого понятя. Про відношенє Поляків до Русинів і Москалів до Українців, про галицку і україньску малоруску літературу, про національно-політичний рух і про політичні партиї у галицких Русинів, про все те не відомо нашим забескидским братам нічогісінько. Україна і Галицка Русь суть духово сто рази до себе близші, як Галицка і Забескидска Русь. Коли передовому угорско-рускому осьвіченому чоловікови станете щось говорити про Хмельницкого або Шевченка, то переконаєте ся, що той чоловік перший раз в житю чує ті два імена. Коли у нас на Галицкій Руси розвинув ся формальний культ Шевченка, то там, на Угорскій Руси імя Шевченка зовсім незнане.

Коли би хтось з Галичан хотів навязати зносини з Угорскими осьвіченими Русинами, то мусів би першим ділом навчити ся по мадарски; а коли би хтось з Галичан хотів видавати якісь книжки або якусь часопись для розбудженя національного руху серед угорских Русинів, то повинен би тії книжки чи тую часопись друкувати в мадярскій мові.

Перегляд політичний.

— В угорских міністерствах: справ внутрішних і судівництва вже выготовлено розпорядженя, котрими вводить ся в житє санкціоновані закони о веденю державних метрик і о цивільнім вінчаню. Ті розпорядженя мусять перейти ще через раду міністерску, а відтак будуть предложені до цісарского затвердженя. З-разу був намір ввести закон о державних метриках з днем 1. вересня, а закон о вінчанях з днем 1. жовтня с. р., але відтак порішено активувати оба закони з днем 1. жовтня с. р. Причиною того рішеня мала бути обава, щоби не прийшло до конфлікту з духовеньством, єсли би установлені державні урядники вписували до метрик уродженя і случаї смерти, а духовеньство ще вело реєстри вінчань. Урядники станові мають виконувати свої обовязки з певного рода торжественностию. Они будуть мати перевішену через груди трикольорну шарфу (біло-зелено-червону) а крім того на своїй аттілї будуть мати відзнаку з угорским гербом. В сей спосіб буде зазначена при всяких урядових чинностях суверенність угорскої державы.

— Супротив сензацийних вістий о ситуациї на всходї Азиї запевнюють в Берлині, що там нічого не знають о тім, мов би Росия загрозила підданим Японцям, котрі мешкають у Владивостоці, що змусять опустити то портове місто на всходї Азиї. Поселеня рибацкі вже в руках Японців, а Формозу небавком обсадять.

— На засїданю „славяньскаго блаґотворітельнаго общества“ в Петербурзї, відбутім в честь славяньских апостолів Кирила і Методия, говорив архиепископ Смірнов о цілях славянофілів (а властиво панславистів — ред.). Космополітизм противить ся — казав він — науцї евангелій о любві до ближнього. Треба передовсім любити свою родину, потім приятелів і свій нарід, а аж при кінци покревнені народи. Першими репрезентантами тої ідеї були Аксаков і Хомяков, а ту ідею написало тепер(?) на своїй хоругві „славяньскоє блаґотворітельноє общество.“

— З Парижа доносять: Ходять слухи, що австро-угорска ескадра, вислана до Кільонії під командою архикнязя Кароля Стефана, прибуде до Бресту.

— З поводу 50-літного ювілею служби князя Лобанова, росийского міністра заграничних справ, видав цар рескрипт, в котрім підносить ся заслуги, положені князем коло адміністрациї, політики і трону. В знак своєї ласки уділив цар князеви в брилянти оправлені відзнаки ордену сьв. Андрея.

Дрібні вісти.

Чернівцї, дня 1. червня 1895 р.

До осьмої ранґи службової переніс п. Міністер просьвіти отсих професорів галицких середних шкіл: Альойсия Штайнера, проф. ґімназиї в Бережанах; Корн. Поляньского, проф. ґімназиї в Коломиї; д-ра Фр. Томашевского, проф. ґімназиї сьв. Анни в Кракові; Ант. Сосьвиньского і Йос. Винковского, професорів III-ої ґімназиї в Кракові; Теоф. Грушкевича, проф. II-ої ґімназиї у Львові; Фр. Терликовского і Тад. Килярского, професорів гімназиї Франц-Йосифа у Львові; Ів. Фридриха, Волододисл. Фронча, Льва Рудницкого, професорів IV-ої ґ.мн. у Львові; Іґн. Косциньского, професора ґімназиї в Подґуржу; Йос. Флїса, проф. гімназиї в Новім Санчи; Ів. Вахнянина і о. Ів. Костецкого, професорів ґімн. в Стрию; Іґн. Гошовского, професора ґімназиї в Вадовицях; Кар. Кунца, Чесл. Пеньонжка, Каєт. Косиньского, професорів школи реальної в Кракові; Ант. Соколовского і Роб. Рішку, професорів школи реальної у Львові; Едм. Бончальского, Кар. Горецкого, Ост. Левицкого, Кар. Баровичку і Ів. Айзельта, професорів школи реальної в Станїславові та Ів. Лянґа професора школи реальної в Терноположи.

Відзначенє. Повітовий секретар в Ропчицях, Антін Тройнарский, одержав золотий хрест заслуги.

В справі заведеня нової утраквістичної семинарии учительской в Галичині. Посол Окупевский поставив був внесене в галицкім соймі,

---

ґапна прошу нахільно не посілаті. Мій нахіл“... Се сьвященик руского народу глумить собі з мови того народу, що єго удержує! У него очевидний „нахил“ до гумористики...

Один панотець побожно зітхає на перепасцї: „O tempora, o mores“! Справдї: o tempora, o mores!...

Тай ще хиба подамо один приклад, які вчені бувають декотрі галицкі „інтеліґенти.“ Пише один сьвященик нам так: „Я не вашъ одномышленникъ уже по той причинѣ, що друкована пфонетикою й словами многими менѣ не зрозумѣлыми. Орґанъ Вашъ квалифпкуєтъ ся развѣ гдѣ инде, а не для людей съ студіями университецкими.“ О Боже мій! як же-ж менї заімпонував панотчик своїми університетскими студиями! Якже малим чую ся супротив сеї сили духової! Університетскі студиї! — прошу вас. Чи чували ви? Університетскі студиї!

Більше таких поучаючих перепасок не прийшло. Коли хто ще иньший відсилав ґазету, поки число передплатників стало певне, то писав чемно: retour-без ніяких своїх заміток. Тепер уже знаємо, хто хоче читати „Буковину“, але таки — менї особливо жаль, що не маю такого прекрасного материялу, як наведений висше, більше під руками. Кілько то з него можна би висновків зробити! Вже на підставі тих кількох наведених висше заміток доходимо ось до чого:

Ненависть до фонетичної правописи доходить у декотрих, навіть інтеліґентних Русинів, просто до божевільства. Они не зважають на саму річ; они поза ъ і ы сьвіта не бачать. Хоч лише один сьвященик, що „у насъ нѣтъ варьятовъ,“ але ми такої ненависти до невинних букв фонетичної правописи не можемо собі инакше толкувати, тілько тим, що у даних осіб „не всї дома.“ А підозрівати се можемо тим більше, що ті люди не вміють і етимольоґічної правописи, котрої так боронять.

Дальше бачимо, який буває у декотрих селян погляд на фонетику. Селяни, звістно, не вміли ніколи і не будуть уміти етимольоґічної правописи і длятого розумнійші селяни дуже радо приняли фонетичну правопись і навчились єї (ми маємо на се сотки доказів), але там, де они попали під керму москвофілів, там они навіть ухвалюють в читальни не передплачувати ніяких часописий друкованих фонетичною правописию лише задля самої фонетики. Що за нерозум! кілько они через се тратять!

Відтак бачимо страшенно сумний факт, що декотрі Русини (їх не мало), навіть з університетскими студиями, глузують собі з народної мови, а тим самим і з народу, що їх удержує. Що за перфідия! Яка темнота!

Вкінци бачимо, що люди, котрі пороху не винайшли, суть страшенно зарозумілі на свої університетскі студиї. З всіх же тих перепасок разом бачимо, що люди, котрі на них писали свої замітки, не знають, що годить ся, а що не годить ся писати на такім місци, і дали собі тим „найкрасше“ сьвідоцтво... І ще до одного висновку маємо підставу, а іменно до такого, що є народовці, котрі справдї не люблять московщини і рутенства, але над ніво звичайних невіж не можуть піднести ся і з засади не читають того, що друковане фонетикою. До таких висновків можна дійти на підставі дрібних скравків паперу з адресами, котрі звичайно кидає ся в кіш! Чи не поучаючі перепаски? А они всї не видумані, але правдиві!

Мусимо ще приглянутись докладнійше зарозумілому панотцеви з університетскими студиями. Не він один на се зарозумілий; єсть таких більше. Що се таке університетскі студиї? Чи справдї дають они чоловікови право судити і цінити все? Чи правник може зі всею рішучостию збивати докази богослова, а богослов докази язикослова, той же докази лікаря? А возьмім ще лиш один факультет: чи фаховий природник може, не вчившись докладно істориї, змагати ся успішно з фаховим істориком? Всякий скаже, що не може. Універсальних ґеніїв, що би все уміли, нема. І нема здає ся нїгде таких інтеліґентних людий, що покінчили-б всї факультети університету та ще й політехніки і аґрономічної школи і т. д. Знанє кождого чоловіка, котрого звемо навіть інтеліґентним, дуже обмежене. Коли фаховий богослов не занимав ся хоч з цікавости нічим більше, лише своїми студиями, то він не в силї справедливо осудити незнаних єму справ.

Кандидат до якого будь стану, зложивши іспит зрілости, може вправдї на підставі свого патенту вважати себе дуже розумним чоловіком, але всї, що того щастя зазнавали, по кількох лїтах побачили, як невеличка була та осьвіта ґімназияльна, як мало з неї до житя придало ся! І заразом побачили також, що неодин чоловік без офіцияльного патенту на осьвіченого чоловіка умів більше, ніж они зі своїми патентами. Нема нічого нерозумнійшого, як чванити ся, що ось то я ґімназию кінчив і в університет ходив. Можна покінчити і університет — а таки не

щоби заведено нову утраквістичну семинарию учительску з увзглядненем головно двох міст: Коломиї або Городенки, де би нова семинария учительска могла опертись о істнуючу вже там низшу школу рільничу. Сойм на послідній сесиї припоручив сю справу виділови краєвому розслідити і порозумівши ся з краєвою радою шкільною поставити відповідне внесенє. Соймова комисия шкільна признала потребу заложеня нової семинариї учительскої у всхідній Галичині, однак рівночасно заявила, що сумніває ся, чи правительство з огляду на брак учителів схоче приступити до заведеня нової семинариї. Також рада шкільна, до котрої вдніс ся виділ краєвий, видала свою опінію. Она, згідно з опінією соймової комисиї шкільної, признає потребу утвореня нових семинарий учительских мужеских, однак з уваги, що в році шкільним 1895/96 повстають дві нові семинариї учительскі мужескі, а то одна утраквістична в Сокали, а друга з язиком викладовим польским в Коросні, думає, що заведенє нової семинариї у всхідній части Галичини було би передчасне і з огляду на брак учителів сполучене з великою трудностию.

Конскрипцию в Боснії і Герцоґовині закінчено дня 22. мая. Результати в поодиноких повітах будуть оголошені около 15-го червня, але вже тепер можна сказати, що населенє і будівлї піднесли ся від послідної конскрипциї о 20 до 24 процент — отже дуже потїшаючий поступ.

Убийник свого батька. З Семлїна доносять: Селянка Анна Андришик скаржила свого сина Павла за непослух у громадского судиї в Ргові. Закликали сина і притім вийшло ось що на верха. Павло убив в році 1891-ім свого батька в сварці, а єго мати і иньші селяни, котрі належать до секти Назаренів, знали о тім. Убийника і спільників увязнено.

Похорон Хінця в Льондонї. Минувшого тижня похоронено помершого в Ґрініч Хінця на кладовищи в Льондонї строго після хіньского звичаю. Помершого вложили убраного в трумну і вклали в рот 6 пенсів. Коли спущено вже трумну в могилу, покрито єї рижом і річами з паперу, і поставлено фляшку вина женевского. Крајани помершого танцювали навколо могили і сьпівали. Коли могилу вже покрито, принесли Хінцї всякий харч, дріб і малї кусники мяса та поставили го на могилу. Ще якийсь час Хінцї танцювали і сьпівали, а вкінци опустили веселї кладовищи.

Давні чоботи. В „Биржевыхъ Вѣдомостяхъ" знаходило таку вістку: „Одиноке в своїм роді археольоґічне відкритє зроблено недавно при відкопуваню курганів під Москвою близько села Спаса. В однім із курганів знайдено чоботи знятї із скелету. Тї чоботи походять з X-го віку і подають перший взорець обутя з тої епохи; подібні они до типу обутя кавкаского. Хоч тї чоботи перележали в землї около девятьсот лїт, шкіра переховала ся дуже добре. Розкопуванє відбуває ся під наглядом специялістів; знайдено в курганах множество монет, нашийників, бранслет і т. д."

Ексцентрична княгиня і син міністра. В аристократичних кругах Риму добре знана є ґрафиня Целеро. Оногди закрав ся до скарбниці ґрафині незнаний злодїй і забрав з собою ріжні дорогоцінности. Поліция не винайшла злодія, отже ґрафиня зачала сама єго шукати, перебравшись за мужчину. Не довго она шукала, а результат єї шуканя був непередвиджений, бо вказував на сина премієра італійского, адвоката Люїзіо Кріспіого. Італійскі і французскі ґазети широко о тім розписують ся. Кілько в тім всім правди, тяжко тепер сказати; але можливе оно є, бо звістно є, що старий Кріспі має з своїм сином богато ґризоти задля ріжних справок, котрі противлять ся законам карним.

Добре заробив. Один купець волів з київскої ґубернії в Росиї задумав спробувати щастя на ярмарку в Варшаві. Він купив 40 волів і повсаджував їх до зелїзничих ваґонів, а що не хотїв, аби єго товариші купцї дізнали ся о тім, що він везе воли до Варшави, велїв в ваґонах позамикати вікна і двері. Коли поїзд переїхав кілька стацій, заглянув нерозважний купець до ваґонів, де були воли. Однако єго очам представив ся страшний вид. В наслідок спеки і недостачі воздуха воли подушили ся і лежали в возах без житя. З 40 штук удало ся ледве одного випратувати; власти приказали всї подушені воли закопати.

Гіпнотичний процес. В Ліонї у Франциї веде ся перед судом присяжних процес, що викликав в широких кругах велике зацїкавленє. Історія процесу така: В червни 1893-го року померла в Ліонї старша вже пані, вдова Ґіндран, котра по своїм чоловіцї, що помер 6 місяців перед єї смертию, унаслїдила звиш міліон франків. Вже смерть єї чоловіка, що майже нагло наступила, дала повід до ріжних поголосок, тим більше, що в єго домі появили ся якісь чужі люди, котрих перше нїхто нз бачив і не знав. Був се якийсь маґнетизер Жув і єго жінка, що займала ся спіритизмом. Они обоє замешкали у вдови і рядили ся там, так як у себе. Коли вдова померла, найшло ся завіщанє, котре записувало цїлу спадщину Жувам. Однако на яку недугу померла вдова, сего не справджено. Против завіщаня піднесли право наслїдники закиди і суд установив секвестра, котрий завідував спадщиною. Жуви, прочуваючи, що процес випаде для них некористно, хотїли часть полишених гроший сховати, але на тім зловлено їх і на основі ріжних поголосок арештовано. Сусїди, що ставали в слїдстві яко сьвідки, зізнали, що Жув маґнетизував небіжку кождого дня і що она діставала тодї нервові напади, та називала обоє чужих злодіями і убийниками. По маґнетизованю попадала вдова в глубокий сон, а коли пробудила ся, маґнетизував єї Жув наново. Так тревало шість місяців, доки нещастна жертва не умерла. Лїкар др. Лякасань, славний патольоґ, заявив, що дїяльність Жува була великим проступком, бо він позбавив вдову і власної волї і житя, та длятого заслугує на остру кару. На кождий спосіб годї буде дізнати ся правди про правдиву причину смерти обоїх Ґіндрандів.

Ювілей поєдинку. Деякі анґлїйскі часописи пригадують, що оногди минуло 50 лїт від послїдного поєдинку. Коли один офіцер застрілив в поєдинку свого приятеля за те, що той бував часом за чемним супротив єго жени, правительство на домаганє народа заборонило раз на завсїгди поєдинки. Від того часу дійстно не чути вже про поєдинки в Анґлії.

Неосторожна їзда. В Сполучених державах Америки заведено богато трамваїв електричних, котрі так скоро і неосторожно їздять улицями, що в сих днях в Ню-Йорку 107 дітий переїхали на смерть, а 450 скалїчили. Щоби запротестувати против товариств трамваєвих, горожани тамошні скликали великий мітинґ, а участники мітинґу переходили головними улицями, з'єднуючи співчутє для нещасних. На переді того походу везено кількоро дітий, покалїчених возами електричними, один хлопець ішов на кулях а за ним несено вивіски з написями: „Досить убийств!" — „Наші дїти хотять гуляти на сьвіжім воздусї!" — „Оплакуємо 107 убитих." Крім того найлучші адвокати взяли справу в свої руки і товариство трамваєве буде мусїло, здаєсь, грубо окупити ся.

Зміна властителїв. Маєтність Поруби коло Завадова, в яворівскім повітї, купила п. Генриха Сїлецка від пп. Галущиньских. — Село Скнилів під Львовом набув за 72.000 зр. від п. Т. Старжиньского п. Ант. Курковский.

Старий хлїб. Під днем 27-го мая пише Salzburger Chronik: Сегодня показали нам дві сторі сальцбурскі булки, з котрих одна, дуже маленька, мала дату 1816, друга більша 1819. Перша походить з часів голоду і коштувала 1 кр., на більшій написані слова: „з вдячности Богу." Хлїби переховано в музеях.

можна про себе сказати, що всьо знає. Що більше, чим хто ревнійше занимає ся ріжними науками, там буде скромнійший при осудах. Та скромність може дійти аж до знаного скрайного висновку: „Я нічого не знаю, тілько то знаю, що нічого не знаю". Хто-ж з зарозумілостию покликує ся на свої університетскі студиї і то перед людьми, що мали нагоду також пізнати університет, у того підозрівати можна вже упадок умисловий. Нема такого чоловіка, від котрого не можна би чогось навчити ся, і нема таких часописий, що не подавали-б хоч материялу до розваги.

Кандидат стану духовного, котрий по чотирох роках, пробутих в заперті, стає відразу учителем народу, находить ся в незвичайно тяжкім положеню супротив своєї пастви. Сам ще молоденький, без досьвіду житя, стає нараз сповідником, учителем, батьком, авторитетом, прикладом для всїх. Яка-ж велика єго отвічальність супротив повіреної єму пастви! Кілько разів може і мусить він помилити ся, сповнивши свої обовязки! Він чоловік з університетскими студиями, але школи житя не має, сеї найважнїйшої школи! Помилившись раз і другий чи може він оправдувати ся своїми студиями?

Пізнійше, не пробуваючи щодня з осьвіченим товариством, не контролює власних думок і помалу несьвідомо у своїх поглядах на суспільні справи піддає ся впливови нпр. даної часописи, котру читає. Покликує ся сей і той на свої університетскі студиї; а чому він вірить свому „Галичанинови" або свому „Дѣлу" так, як сьвятому евангелию? Незамітно принимає чужі думки без контролї і чим далї, готов навіть дати ся розпняти за них. Вплив односторонний робить чоловіка одностороним, а як на слабоумного чоловіка натрафить, то зовсїм опановує єго і нїчим тут нїякі студиї. Отже не диво, що поміж таким малим числом одержаних мною перепасок, находжу такі дивовижні замітки сельских сьвященників. Менї їх вельми жаль, бо они мимо університетских студий у своїм розвою вже давно застояли ся, нїякої нової думки не принимають; своїх думок, не контролюють, — тілько вже наслїп ідуть за своїми провідниками. Партия зложена з таких людий може вправдї здавати ся сильна, але як одного разу буде она кричати „осанна", так другого разу кричати-ме „распни єго", не розбираючи за що.

Треба нашій інтелїґенциї більше важити і розважувати свої думки, страсти і пориви, треба старати ся мати свій власний суд і не йти слїпо за підшептами, треба сьвідомих людий, а тодї настануть сьвідомі партиї. І коли се пишу, то бажаю того всїм партиям, відмавляючи навіть „Буковинї" того вдоволеня, щоб за нею всї наослїп ішли. Переможе наша думка у читателя, — добре! Не переможе — то хоч можемо жадати в імени справедливости, щоби читатель взяв на розвагу і для порівнаня наші і всї иньші, противні думки та розібрав річ так, як годить ся осьвіченому чоловікови, чи він має патент на осьвіченого чоловіка, чи не має...

Що то можна навчити ся з марних перепасок ґазетних!

* * *

НАУКА, ШТУКА і ЛЇТЕРАТУРА.

Німецка часопись: Aus fremden Zungen помістила сего року переклади чотирех пісень руских. Подаємо з них переклад знаної пісні: „Вже три днї і три недїли, як мого мужа комарі з'їли."

Drei Wochen sind es nun, wohlbemessen,
Seit meinen Mann die Mücken gegessen;
Noch heist's, ich mag an die Trauer nicht denken;
Ich traure, ich traure! ich geh' mich ertränken,
Ich geh' mich erträuken—ich stürz' mich hinein
In den roten, purpurroten Wein.

Ach, ach! ich klage an allen Ecken,
Bei Fidel und Bratsche und Dudelsäcken;
Noch heist's: ich will mich zur Trauer nicht schicken.

Ich traure, ich traure! — ich geh' mich ersticken,
Noch heut' mich ersticken — (beinah!) — ich wett' —
Im dick dicht flaumigen Federbett.

Ach, ach! ich klage in meinem Leide,
In bunten Bändern, im roten Kleide;
Noch heisst's: das Trauern mir nicht gelänge!
Ich traure, ich traure! ich gehe — ich hänge
Ich hänge mich — wahrlich! ja heut' — ja gleich!
Dem Liebsten mein an den Nacken weich.

ТЕЛЕҐРАМИ „БУКОВИНИ“.

Відень, 1. червня. Wiener Abendpost остерігає серіозно, щоби права зібрань не надуживати до непорядків, бо в такім разі дотеперішний їх ужиток стане неможливим. Се остережене звернене против робітників і антисемітів.

Льондон, 1. червня. Япаньске військo прибуло до Формози. Зачали ся вже военні приготовленя.

Видає і за редакцію відповідає Осип Маковей. З друкарнї Г. Чоппа.